

Vážený pan
Mgr. et Mgr. Radim Gabriel
ředitel
Úřad práce České republiky, krajská pobočka
v Ústí nad Labem
Dvořákova 1609/18
Ústí nad Labem – centrum
400 21 Ústí nad Labem

Na vědomí
Vážená paní
Mgr. Zdeňka Cibulková
ředitelka odboru pro sociální věci
Úřad práce České republiky – generální ředitelství
Dobrovského 1278/25
170 00 Praha 7

Sp. zn. 6212/2016/VOP/AV
Datum 12. ledna 2017

Vážený pane řediteli,

děkuji Vám za vyjádření a podklady k záležitosti paní A., narozené xxx, bytem yyy (dále také „stěžovatelka“).

Šetřením jsem zjistila pochybení v postupu Úřadu práce České republiky, krajské pobočky v Ústí nad Labem, kontaktního pracoviště X. (dále také „úřad práce“), při zajišťování sociálního poradenství stěžovatelce. Při rozhodování o přídavcích na děti a dávkách pomoci v hmotné nouzi postupoval úřad práce v souladu s právními předpisy. Přijměte, prosím, následující vysvětlení.

Stěžovatelka v podnětu nesouhlasila s rozhodnutími úřadu práce ze dne 19. 9. 2016, kterými úřad nepřiznal vnukovi stěžovatelky B. E. a vnučce C., které má stěžovatelka na základě předběžného opatření v péči, přídavek na dítě. Stěžovatelka dále vyjádřila výhrady k rozhodnutí úřadu práce o nepřiznání příspěvku na živobytí, doplatku na bydlení a mimořádné okamžité pomoci na úhradu školních pomůcek pro děti. Ve všech případech úřad práce nepřiznal dávky z důvodu příjmu dědečka nezletilých dětí, bývalého manžela stěžovatelky, D. E., narozeného zzz. Stěžovatelka uvedla, že dědeček dětí nepřispívá na výživu dětí, nevede s nimi společnou domácnost, přestože bydlí v jednom bytě.

Předmětem mého šetření bylo zejména ověření, na základě jakých skutečností úřad práce zařadil pro účely sociálních dávek bývalého manžela stěžovatelky do okruhu společně posuzovaných osob. V rámci šetření jsem se zaměřila taktéž na zjištění, zda pracovníci úřadu práce pomohli stěžovatelce nesnadnou životní situaci spojenou s převzetím vnuka a vnučky do péče z Klokánku řešit po finanční stránce.

Ze spisové dokumentace a z Vašeho vyjádření vyplynulo, že stěžovatelka sama uvedla do žádosti o **přídavek na dítě** jako společně posuzovanou osobu bývalého manžela

a dědečka dětí a doložila jeho příjmy. Úřad práce stěžovatelku podle doložené dokumentace ještě zvláště vyzýval, aby se dostavila za účelem ujasnění okruhu společně posuzovaných osob. Této možnosti stěžovatelka nevyužila. Z tohoto důvodu úřad práce zamítl žádosti stěžovatelky o přídavek na dítě. Úřad práce neměl pochybnost o určení okruhu společně posuzovaných osob, neboť i z usnesení o předběžném opatření, kterým byly děti svěřeny do péče stěžovatelky, plyne, že stěžovatelka žije ve společné domácnosti s bývalým manželem.

Okruh společně posuzovaných osob pro účely přídavku na dítě vymezuje § 7 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 7 odst. 2 písm. b) citovaného zákona se za rodinu považují nezaopatřené děti a rodiče těchto dětí; za rodiče se považují i osoby, jimž byly nezaopatřené děti svěřeny do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu, manžel, partner rodiče nebo uvedené osoby, vdovec nebo vdova po rodiči nebo uvedené osobě a druh (družka) rodiče nebo uvedené osoby, pokud s oprávněnou osobou spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka měla děti v péči na základě předběžného opatření, byla považována ve smyslu výše uvedeného ustanovení za rodiče [§ 7 odst. 10 písm. h)]. Úřad práce oprávněně mohl považovat dědečka dětí za společně posuzovanou osobu jako druhu stěžovatelky, jelikož stěžovatelka sama uvedla bývalého manžela jako společně posuzovaného do žádosti o dávku a společné vedení domácnosti úřadu práce nevyvrátila. V postupu úřadu práce jsem neshledala pochybení. **Stěžovatelka může v budoucnu požádat znovu o dávky a bývalého manžela v okruhu společně posuzovaných osob neuvádět, pokud nežijí jako druh a družka a nevedou společnou domácnost.**

Stěžovatelka uvedla bývalého manžela a dědečka dětí rovněž do žádostí o **příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádnou okamžitou pomoc** na úhradu nezbytného jednorázového výdaje. O vyloučení dědečka dětí z okruhu společně posuzovaných osob stěžovatelka požádala až současně s odvoláním proti rozhodnutím úřadu práce o zamítnutí žádostí o dávky z důvodu vysokého příjmu dědečka.

Podle § 2 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, se příjmy a sociální a majetkové poměry osoby, která žádá o dávku, posuzují společně s příjmy a sociálními a majetkovými poměry dalších osob. Okruh těchto společně posuzovaných osob se určuje podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

Podle § 4 odst. 1 písm. a) zákona o životním a existenčním minimu se pro účely příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení společně posuzují rodiče a nezletilé nezaopatřené děti [za rodiče se pak v souladu s § 4 odst. 4 písm. h) zákona o životním a existenčním minimu považuje i osoba, které bylo nezletilé nezaopatřené dítě svěřeno do péče nahrazující péči rodičů na základě předběžného opatření]. Přestože byly děti svěřeny na základě předběžného opatření pouze babičce, je do okruhu společně posuzovaných osob řazen i dědeček, a to dle § 4 odst. 1 písm. d) zákona o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů, neboť spolu s dětmi a stěžovatelkou společně užívají byt. Stěžovatelka sama bývalého manžela jako společně posuzovanou osobu v žádosti o dávky označila. V průběhu řízení nepožádala o vyloučení dědečka dětí z okruhu společně posuzovaných osob a neprokázala, že společně neuhrazují náklady na své potřeby tak, jak to umožňuje § 8 odst. 1 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Nelze přihlédnout k žádosti stěžovatelky o vyloučení bývalého manžela z okruhu společně posuzovaných osob uplatněné současně s odvoláním, neboť k novým skutečnostem a k návrhům na provedení nových důkazů uvedeným v odvolání nebo v průběhu odvolacího řízení se přihlédne jen tehdy, jde-li o takové skutečnosti nebo důkazy, které účastník nemohl uplatnit dříve (§ 82 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů). Stěžovatelka mohla již dříve uvést, že s bývalým manželem nevedou společnou domácnost, přestože sdílejí jeden byt. Na žádostech o opakované dávky hmotné nouze bývalý manžel stěžovatelky v příslušné kolonce potvrdil, že žije se stěžovatelkou a dětmi a společně hradí náklady. V postupu správních orgánů při rozhodování o příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení jsem tak neshledala pochybení.

Co se týče řízení o **mimořádné okamžité pomoci**, stěžovatelka žádala o úhradu stravy, oblečení, obuvi, jízdného a školních potřeb pro děti. Byť stěžovatelka označila v žádosti mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu nezbytného jednorázového výdaje, správní orgány v souladu se zákonem o pomoci v hmotné nouzi podřadily část požadovaných výdajů pod mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřených dětí. Důvody, pro které správní orgány nevyhověly žádosti stěžovatelky, jsou podrobně uvedeny v odůvodnění rozhodnutí odvolacího správního orgánu. Správní orgány nevybočily z mezí správního uvážení, pokud žádosti stěžovatelky nevyhověly.

Byť je rozhodování správních orgánů o přídatku na dítě a dávkách pomoci v hmotné nouzi v souladu s právními předpisy, úřad práce podle mého názoru **mohl vyvinout více úsilí při zajišťování sociálního poradenství stěžovatelce**, k níž je povinen podle § 1 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi a podle § 64 odst. 1 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Stěžovatelka se na úřad práce obrátila se žádostí o příspěvek na živobytí počátkem června 2016. Již v této době měli sociální pracovníci úřadu práce začít stěžovatelce s řešením sociální situace pomáhat, a to přinejmenším poskytnutím informací o možnosti získání pěstounských dávek již na základě předběžného opatření. **V případě, že by stěžovatelka podala současně s návrhem na nařízení předběžného opatření návrh na svěřeni dětí do pěstounské péče, mohla již od vykonatelnosti předběžného opatření získat pěstounské dávky, které by zcela jistě vyřešily zvýšené náklady spojené s náhlým převzetím dětí do péče.**

Pěstounské dávky upravuje zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 47p odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí vzniká nárok na výplatu dávky pěstounské péče na základě vykonatelnosti rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do péče osoby, která má zájem stát se pěstounem, splněním podmínek stanovených tímto zákonem pro vznik nároku na dávku pěstounské péče a na její výplatu a podáním žádosti o přiznání dávky pěstounské péče.

Nárok na dávky pěstounské péče tak může vzniknout i osobě, které soud svěřil děti dočasně do péče na základě předběžného opatření. Současně musí jít o osobu, která má zájem stát se pěstounem. V případě, že by pracovníci úřadu práce poučili o této možnosti stěžovatelku, mohla svou nepříznivou finanční situaci řešit dávkami pěstounské péče.

Návrh na předběžné opatření na svěřeni dětí do péče podala stěžovatelka 6. června 2016 u Okresního soudu v X. Návrh na svěřeni dětí do pěstounské péče podala u téhož soudu až

dne 22. července 2016. **Nutno dodat, že v této věci měl být stěžovatelce nápomocen také orgán sociálně-právní ochrany dětí.**

Pro doplnění uvádím, že jsem ověřovala i možnost zvýšení příjmu rodiny upuštěním od srážek z důchodu stěžovatelky. Vzhledem k tomu, že svěřením dítěte do pěstounské péče nemá vliv na trvání vyživovací povinnosti rodičů k dítěti (§ 961 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů), dosavadní srážky z důchodu zůstávají zachovány.

Do budoucna bych ráda apelovala na sociální pracovníky úřadu práce, aby se v obdobných případech spojili s orgánem sociálně-právní ochrany dětí a pokusili se pokud možno komplexně řešit situaci rodiny, například právě získáním pěstounských dávek i na základě předběžného opatření o svěřením dětí do péče.

Vzhledem k tomu, že stěžovatelka pravděpodobně získá pěstounské dávky na základě rozsudku o svěřením dětí do pěstounské péče, a s ohledem na to, že náprava již v dané věci není možná, uzavírám věc v souladu s § 18 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

Děkuji Vám za spolupráci v této věci a za čas, který jste případu na základě mého šetření opětovně věnovali.

S pozdravem

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)